

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
комунальної установи
«Запорізький дитячий будинок-інтернат»
Запорізької обласної ради**

17.04.2025

м. Запоріжжя, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 191, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 17.04.2025 групою НПМ здійснено відвідування комунальної установи «Запорізький дитячий будинок-інтернат» Запорізької обласної ради (далі – інтернат, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Короткова Юлія Леонідівна, головний спеціаліст Відділу сприйняття роботи регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Бізденежний Сергій Романович, представник громадської організації, регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Запорізькій області;

Піка Юрій Олександрович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Місце розташування установи: вул. Донецька, 18, м. Запоріжжя, Запорізька область, 69096.

Керівник установи – Гончаренко Людмила Вікторівна.

Відповідно до Положення про комунальну установу «Запорізький дитячий будинок-інтернат» Запорізької обласної ради (далі – Положення), затвердженого рішенням Запорізької обласної ради від 24.10.2019 № 13, установа є стаціонарного соціально-медичною установою для постійного або тимчасового проживання дітей з інвалідністю віком від 4 до 18 років, вихованців відділень (груп) паліативного догляду, осіб з інвалідністю віком до 35 років, підопічних відділень (груп) підтриманого проживання з порушеннями фізичного, інтелектуального розвитку та психічними розладами, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, побутового обслуговування, медичної допомоги, освітніх послуг, комплексу реабілітаційних заходів і згідно з медичним висновком не мають протипоказань для перебування незалежно від наявності осіб, зобов'язаних згідно із законом їх утримувати.

У зв'язку з повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України, з метою забезпечення безпеки та захисту життя і здоров'я дітей (вихованців) установи, було здійснено їх тимчасове переміщення (евакуацію) до інтернатних закладів, розташованих у безпечних регіонах країни.

Наразі до інтернату переміщені (евакуйовані) підопічні з комунальної установи «Любицький психоневрологічний інтернат» Запорізької області та комунальної установи «Таврійський психоневрологічний інтернат з геріатричним відділенням» Запорізької обласної ради.

Планова наповненість закладу становить 186 осіб.

На день відвідування у закладі проживало 132 підопічних, з яких 109 чоловіків, 23 жінки. Серед них 16 осіб ліжкові хворі; 18, які відносяться до маломобільних груп населення.

Відповідно до наданої адміністрацією установи інформації, 66 осіб визнано у встановленому порядку недієздатними. Над 34 особами опіку здійснює керівник установи, 25 підопічним призначено інших опікунів.

Фінансування закладу за 2024 рік становило 25 197 107,00 грн.

Фінансування закладу на 2025 рік затверджено у розмірі 25 002 185,00 грн.

Штатна чисельність працівників інтернату, відповідно до затвердженого штатного розпису, становить 153,5 штатних одиниць, з яких фактично виконують трудові обов'язки 102 особи.

Інтернатом отримана ліцензія Міністерства охорони здоров'я України на підставі наказу від 12.10.2017 № 152 на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю організація і управління охороною здоров'я, педіатрія, терапія, дитяча психіатрія, фізіотерапія; за спеціальністю молодшого спеціаліста з медичною освітою: сестринська справа, стоматологія за місцем провадження діяльності (реєстраційне досьє № 0510/15-М).

Первинну медичну допомогу підопічні отримують відповідно до декларацій, укладених з сімейним лікарем, згідно з Порядком вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.03.2018 № 503.

Відповідно до затверджених посадових інструкцій медичних працівників до функціональних обов'язків медичного персоналу включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження.

Територія інтернату огорожена, добре доглянута та чиста. На території ростуть хвойні дерева, встановлені павільйони та лави для відпочинку підопічних. Також є ігрові майданчики, гойдалки, футбольне, баскетбольне та волейбольне поля (фото № 1-6). Ці умови забезпечують комфортні прогулянки та відпочинок на свіжому повітрі для підопічних.

Підопічні проживають у триповерховому житловому корпусі. Вхід до будівлі обладнаний пандусом. Кімнати маломобільних та ліжкових хворих підопічних розташовані на першому поверсі будівлі установи. У кімнатах чисто та охайно.

Будівля інтернату обладнана автоматичною пожежною сигналізацією, наявні вогнегасники, які своєчасно обслуговуються. Вікна інтернату не заграбовані, наявні схеми евакуації.

В інтернаті облаштовано кімнати для відпочинку, у яких встановлено телевізори для колективного перегляду телевізійних передач (фото № 7). У одній із кімнат відпочинку є комп'ютер з принтером та колонки для прослуховування музики. Також є кімната праці, де підопічні можуть малювати, вишивати та ліпити з пластиліну (фото № 8). В установі облаштовано кімнату для спілкування

з природою, у якій підопічні мають можливість здійснювати догляд за декоративними рослинами та черепахою, що сприяє розвитку навичок відповідальності та емоційної залученості (фото № 9).

В установі функціонує фізіотерапевтичний кабінет, де підопічні можуть отримувати лікувальні процедури, що сприяють покращенню їх фізичного стану та загального самопочуття (фото № 10). Також є стоматологічний кабінет, що забезпечує регулярний догляд за здоров'ям зубів підопічних (фото № 11).

Підопічні мають доглянутий зовнішній вигляд, їх одяг відповідає сезону. Речі підопічних промарковані, індивідуальні. Раз на тиждень проводиться банний день, коли проводиться заміна та прання постільної білизни, верхнього одягу.

Для здійснення щоденних санітарно-гігієнічних процедур облаштовано душові кімнати. Інтернат забезпечений холодною та гарячою водою цілодобово, для підігріву води встановлено бойлери.

Підопічні інтернату забезпечені чотириразовим харчуванням. В установі наявне перспективне та дієтичне меню. Підопічні харчуються в приміщенні їдальні (фото № 12).

Сума витрат на харчування на одну особу на один день в інтернаті складає 120,00 грн, а сума витрат на лікарські засоби на один день на одну особу – 20,62 грн.

В інтернаті наявне підвальне приміщення, яке використовується як найпростіше укриття (фото № 13).

Інтернатом укладено договір із суб'єктом господарювання, який отримав ліцензію на провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами.

Під час відвідування група НПМ конфіденційно поспілкувалася із 9 підопічними та 5 працівниками інтернату.

Скарг від підопічних на жорстоке, нелюдське чи таке, що принижує гідність, поводження або покарання з боку персоналу не надходило.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. В інтернаті наявне підвальне приміщення, яке рекомендоване для використання як найпростіше укриття відповідно до Акту огляду об'єкта (будівлі, споруди, приміщення) щодо можливості використання для укриття населення. Водночас, за висновком Акту, приміщення рекомендовано до експлуатації лише за умови облаштування автоматичної системи пожежної сигналізації та забезпечення доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. На момент відвідування виявлено, що приміщення не обладнане ні автоматичною системою пожежної сигналізації, ні засобами доступу для маломобільних груп населення.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

2. Відповідно до статті 49 Конституції України кожен має право на охорону здоров'я та медичну допомогу. Право на медичну допомогу повинно реалізовуватися через надання медичних послуг, які відповідають стандартам якості та безпеки. Для забезпечення цього права важливо, щоб медичні послуги надавалися лише закладами, які пройшли відповідне ліцензування. Ліцензія на провадження медичної практики є підтвердженням того, що заклад відповідає вимогам законодавства щодо кваліфікації персоналу, умов надання послуг та відповідності стандартам лікування.

В установи наявна ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю організація і управління охороною здоров'я, педіатрія, терапія, дитяча психіатрія, фізіотерапія; за спеціальністю молодшого спеціаліста з медичною освітою: сестринська справа, стоматологія за місцем провадження діяльності. Проте, ліцензія в галузі дитячої психіатрії дозволяє надавати медичну допомогу лише дітям та підліткам. Це зумовлено специфікою роботи дитячих психіатрів, які мають спеціалізовані знання і навички для роботи з молодшим віком, враховуючи фізіологічні, психологічні та соціальні особливості розвитку дітей. Для надання допомоги дорослим психічно хворим людям необхідна ліцензія з психіатрії для дорослих, оскільки доросла психіатрія передбачає інші підходи, методи лікування та лікувальні стратегії, які відрізняються від тих, що застосовуються в дитячій психіатрії.

3. Під час вивчення медичної документації встановлено, що медичні картки частини підопічних ведуться у формі № 003/о «Медична картка стаціонарного хворого», що не відповідає вимогам чинного законодавства, згідно з яким слід використовувати форму № 025/о, затверджену наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.12.2012 № 110);

4. У порушення вимог пункту 9 Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957, в інтернаті не проводиться огляд підопічних лікарсько-консультативною комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питань щодо доцільності їх подальшого перебування в інтернаті та необхідності встановлення чи припинення опіки або піклування над ними, що може призводити до випадків, коли особи продовжують перебувати в інтернаті без належних підстав, а також значно ускладнює проведення заходів для вирішення питань щодо недієздатності чи обмеження цивільної дієздатності підопічних, які потребують опіки та піклування, та призначення їм опікуна або піклувальника;

5. Незважаючи на наявність в установі випадків отримання підопічними тілесних ушкоджень, медичними працівниками не складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о) відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2024 № 186. Відсутність належного документування фактів тілесних

ушкоджень може перешкоджати ефективному розслідуванню випадків травмування у подальшому.

6. Житлові кімнати ліжкових хворих не обладнані кнопками виклику персоналу для цілодобового контакту з персоналом. У разі виникнення потреби в екстреній медичній допомозі, у ліжкових хворих виникає проблема у швидкому та своєчасному зверненні за допомогою до медичних працівників.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю)

7. Не всі приміщення інтернату в повній мірі пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» (далі – ДБН В.2.2-40:2018), а саме:

- коридори житлових приміщень не обладнані поручнями;
- санітарні вузли непристосовані для осіб з інвалідністю;
- вхід до укриття не облаштований для маломобільних осіб (фото 14).

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

8. У туалетних кімнатах інтернату відсутні двері в кабінках, де розміщені унітази, що унеможливорює забезпечення приватності підопічних під час здійснення санітарно-гігієнічних процедур (фото № 15). У лазні духова кімната обладнана лише однією шторкою на кілька душових кабін, що також не забезпечує належного рівня індивідуальної приватності. Крім того, у санітарних кімнатах, розташованих у житлових приміщеннях, душ встановлений безпосередньо біля вікна, яке не обладнане засобами для затемнення або екранування (фото № 16). Відсутність належного захисту приватного простору порушує конфіденційність та створює ризики стороннього спостереження, що негативно впливає на психологічний комфорт і гідність підопічних.

Під час відвідування працівниками інтернату було усунуто порушення права на приватність в душовій кімнаті лазні (кожну душову кабінку обладнано індивідуальною шторкою).

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України, стаття 5 Закону України «Про психіатричну допомогу»).

9. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення у кімнатах інтернату, що є порушенням норм житлової площі на одну особу та не відповідає вимогам державних будівельних норм В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007).

У зв'язку з цим неможливо забезпечити підопічних в кімнаті твердим інвентарем в необхідній кількості, тумбами, стільцями (фото № 17-19).

10. У морозильній камері холодильника харчоблоку виявлено заморожену немарковану моркву та капусту (фото № 20-22), що не відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 324 «Про затвердження натуральних добових норм харчування в інтернатних установах, навчальних та санаторних закладах сфери управління Міністерства соціальної політики України», яка не дозволяє заміну свіжих овочів на морожену продукцію. Окрім того, наявність немаркованих продуктів харчування суперечить пункту 1 статті 32 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності харчових продуктів». Зазначене не дає можливості визначити їх терміни придатності та відповідність умов зберігання.

Також при огляді харчоблоку групою НПМ виявлено, що вершкове масло та сир зберігаються поза холодильником – на столі, поряд із відкритим сирим м'ясом (фото № 23), що є порушенням температурного режиму та правил санітарного розміщення продуктів; сухофрукти зберігаються у відкритому відрі, розміщеному на нижній полиці столу біля забрудненого посуду з невстановленим вмістом (фото № 24); на складі виявлено овочі та фрукти, що мають ознаки гниття (морква, капуста, буряк, яблука) (фото № 25-26); у холодильній камері, де зберігаються харчові продукти, спостерігається протікання кондиціонера (фото № 27), що створює ризик забруднення продуктів та є порушенням санітарно-гігієнічних норм.

Порушення, викладені в пункті 7, були усунені в процесі підготовки звіту, за винятком проведення ремонту кондиціонера у холодильній камері.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Запорізькій обласній військовій адміністрації, Запорізькій обласній раді:

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності установи;

забезпечити контроль за додержанням прав підопічних;

сприяти у вирішенні питання щодо облаштування укриття з урахуванням вимог чинного законодавства.

2. Комунальній установі «Запорізький дитячий будинок - інтернат» Запорізької обласної ради:

обладнати найпростіше укриття автоматичною системою пожежної сигналізації та засобами доступу для маломобільних груп населення;

забезпечити одержання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики – психіатрія;

вжити заходів щодо приведення медичної документації у відповідність до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх

заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування»;

забезпечити проведення щорічного огляду підопічних лікарсько-консультативною комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питання щодо доцільності їх подальшого перебування в інтернаті;

забезпечити документування фактів тілесних ушкоджень відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2024 № 186;

обладнати житлові кімнати інтернату кнопками виклику персоналу;

привести приміщення установи у відповідність до вимог ДБН В.2.2-40:2018;

забезпечити дотримання права на приватність у туалетних та душових приміщеннях;

забезпечити дотримання норм житлової площі на особу відповідно до вимог ДБН В.2.2-18:2007;

забезпечити облаштування житлових кімнат інтернату відповідно до Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, осіб з інвалідністю в інтернатних установах соціального захисту населення;

забезпечити дотримання вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», а також інших нормативно-правових актів, що регулюють питання організації безпечного харчування, санітарно-гігієнічних умов і контролю якості продуктів в установі.

Додаток: фотоматеріали на 10 арк.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини

Юлія КОРОТКОВА

Фото 1

Фото 2

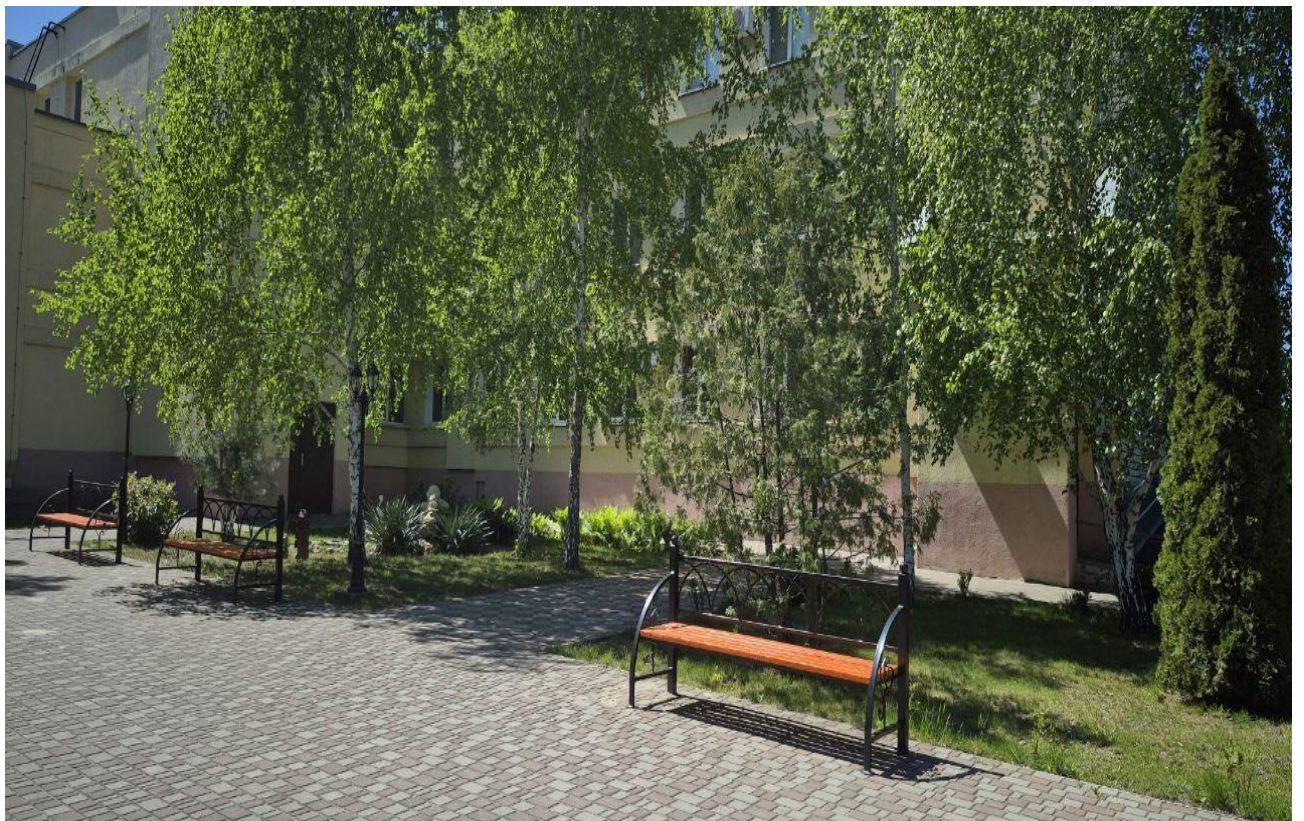

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

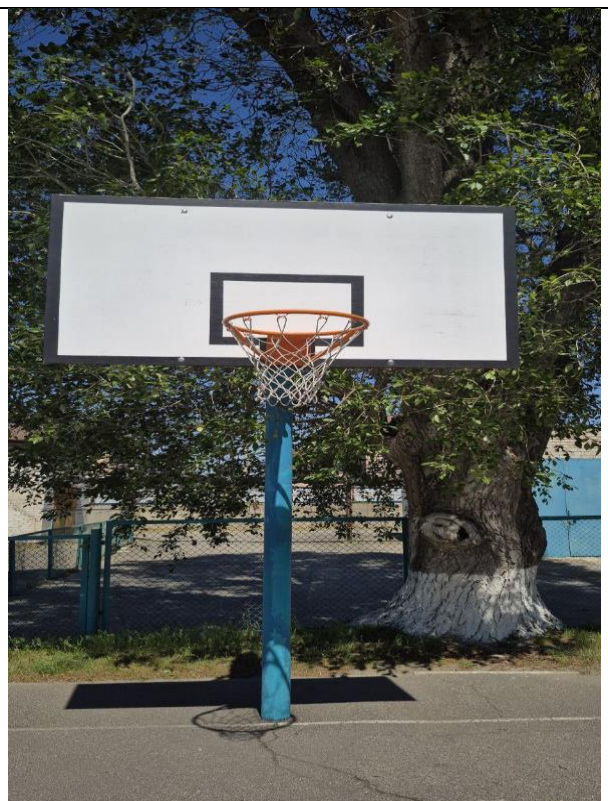

Фото 7

Фото 8

Фото 9

Фото 10

Φoto 11

Φoto 12

Фото 13

Фото 14

Фото 15

Фото 16

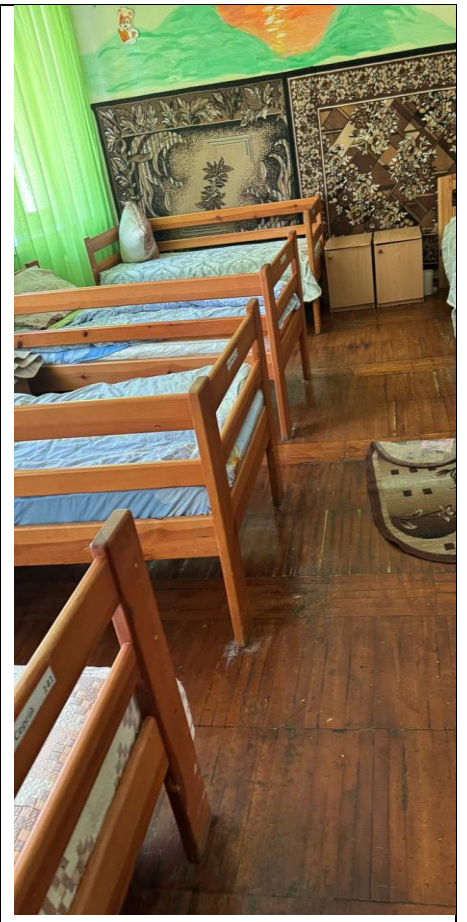
Фото 17

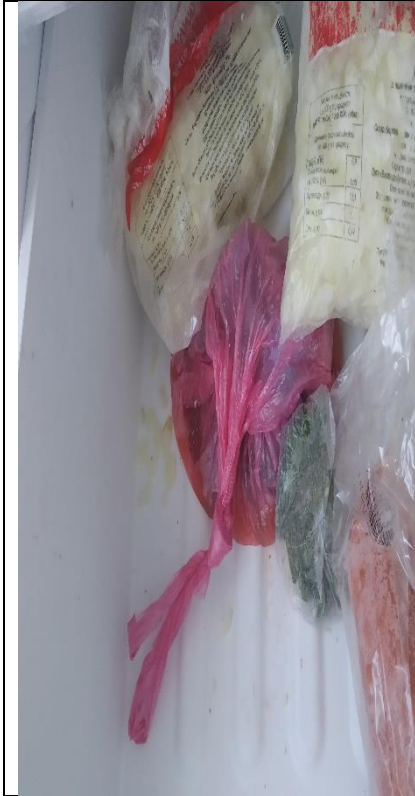
Фото 18

Фото 19

Φoto 20

Φoto 21

Φoto 22

Φoto 23

Фото 24

Фото 25

Фото 26

Фото 27

